

Rettelsesblad

Der er fremsendt en ny udgave af forelæggelsesnotatet. Der er tale om en ændring af den ansvarlige Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender samt en enkelt tilføjelse i slutningen af notatet.

Der er endvidere fremsendt en ny udgave af indledningen til Udenrigspolitisk Redegørelse 2021. Der er foretaget få rettelser i indledningen.

Udenrigspolitisk Redegørelse 2021 (Formanden for Naalakkersuisut)

Forelæggelsesnotat

Det seneste år, har vi været vidne til, hvordan en lokal epidemi langt væk fra vort land kan udvikle sig til en global pandemi, og få betydelige konsekvenser for vores hverdag. Pandemien har ramt verdens lande, inklusiv vores land, og det er netop i sådanne situationer at internationalt samarbejde og kontakter er afgørende.

Selv ovenpå coronakrisen, har verdens øjne endnu en gang været rettet mod Arktis og Grønland, og vi ser ligeledes flere aktører prioritere Arktis i deres udenrigspolitik. Opmærksomheden er velkommen, med det er også afgørende, at sikre Grønlands indflydelse, inddragelse og interesser i den arktiske politik, såvel som internationalt. Større indflydelse på den internationale scene er noget Naalakkersuisut har vægtet højt, og som har givet pote ved, at vi har sikret større indflydelse udenrigspolitisk, herunder i Arktisk Råd.

Formandskabet i Arktisk Råd er netop blevet overdraget til Rusland. Rusland har vist stor interesse i at øge samarbejdet med Grønland. Der har været korrespondance mellem Grønland og Rusland om gensidig besøg og samtaler når rejserestriktionerne igen tillader det.

Ligeledes blev et stort milepæl nået i det forgangne år, da forhandlingerne vedr. Pituffik servicekontrakten blev afsluttet. Det har i mange år udfordret samarbejdet med USA. Det samlede Inatsisartut og Naalakkersuisut har i flere år fastholdt presset overfor den amerikanske regering, at en løsning på Pituffik sagen var nøglen til et godt samarbejde med Grønland. Aftalepakken der blev underskrevet den 28. oktober 2020 er derfor et eksempel hvad vi kan opnå, når vi er enige sammen og er vedholdende og står fast. Vi fik officielt bekræftet, at Grønland spiller en nøglerolle i den amerikanske sikkerhed. USA har derfor et ønske om et meget tættere samarbejde med Grønland, bevist ved genåbningen af det amerikanske konsulat i Nuuk. Den amerikanske udenrigsministers besøg i Grønland så tidligt i den nye regerings valgperiode, er et vigtigt signal om, at Grønland er en vigtig partner for USA. Det bekræfter viljen om øget samarbejde mellem USA og Grønland. Her er det vigtigt, at Naalakkersuisut og Inatsisartut igen står sammen. I forbindelse med den amerikanske udenrigsministers besøg, har vi tilkendegivet ønske om forbedrede handelsrammer og mere handel med USA, hvilket blev positivt modtaget.

Det er vigtigt, at Grønland er repræsenteret i de lande som vi primært samarbejder med. Åbning af en repræsentation i Østasien har været længe ønsket. Derfor glæder det os, at vi i år åbner en repræsentation i Beijing, Kina. Repræsentationen vil være med til at styrke nuværende og kommende erhvervsfremstød i Østasien, og medvirke til at fastholde og sikre det grønlandske fiskerierhvervs adgang til det østasiatiske marked.

Ligeledes kommer vi til at se nye ansigter på de grønlandske repræsentationer i udlandet, da der i denne tid gennemføres en rotation af de udsendte repræsentationschefer.

Naalakkersuisut ønsker, gennem vores repræsentation i Island, fortsat at vedligeholde og udvide det eksisterende samarbejde med Island, samt styrke de politiske og økonomiske forbindelser. Den islandske regering har i begyndelsen af 2021 offentliggjort rapporten "*Greenland and Iceland in the New Arctic*" som indeholder en lang række anbefalinger og prioriteringer til at udvide samarbejdet mellem Grønland og Island på mange områder. Det er initiativ som Naalakkersuisut ser positivt på, og vi ser frem til de kommende drøftelser og samarbejde med at identificere konkrete områder som naturligt vil skabe flere økonomiske forbindelser og et tættere forhold med vores nabo. Vi har diplomatiske repræsentationer og forbindelser med hinanden og vores politiske

relationer bliver vedligeholdt hvilket er meget værdsat hos både vores befolkninger og administrationer.

Ligeledes har pandemien understreget vores fortsatte behov for at diversificere vores økonomi og eksport hvor dette understreger behov for, at Naalakkersuisut åbner muligheder for øget handel med flere lande.

Herunder er en handelsaftale mellem Grønland og Storbritannien yderst vigtig. Fra Grønlands side blev et første udkast til en handelsaftale sendt til Storbritanniens regerings handelsministerium, i november 2020. Status er, at Storbritannien pt. gennemgår udkastet til handelsaftale med egne jurister. Vi håber på, at forhandlinger kan starte i den sidste halvdel af 2021.

Hvad gælder EU, så er EU's budget for perioden 2021 til 2027 som indeholder rammerne for vores partnerskab med EU ved at blive færdigforhandlet. Vores gode forhold til EU understreges igen via et stærkt partnerskab, til støtte for Grønland. Grønland kan forvente at modtage omtrent EUR 225 mio. til og med 2027. Det er et udtryk for et stærkt partnerskab i mellem EU og Grønland, og viser, at EU prioriterer sin tilstedeværelse i Grønland og Arktis.

Derudover blev den nye Bæredygtig Fiskeripartnerskabsaftale for 2021-2026 mellem Grønland og EU endeligt underskrevet den 22.april.

Endvidere prioriterer vi naturligvis fortsat at efterleve vores internationale forpligtelser, herunder arbejdet inden for menneskerettighedsområdet i FN, hvor Grønland modtog de seneste anbefalinger for efterlevelse af menneskerettighederne ved eksamination under FN's 4-5. årlige bedømmelser som fandt sted i maj 2021. Naalakkersuisut bestræbte sig på at inddrage det grønlandske civil samfund, hvor anbefalingerne til Grønland havde fokus på bekæmpelsen af vold mod kvinder, seksuelt misbrug af børn og børnefattigdom. Desuden var der en anbefaling om at der etableres en lovgivning om et generelt forbud mod diskrimination.

Det fremhæves afslutningsvist at Naalakkersuisut for fremtiden agter at indgå brede forlig om Grønlands udenrigs, sikkerheds- og forsvarspolitik.

Med disse ord overlader jeg Naalakkersuisuts udenrigspolitiske redegørelse til Inatsisartuts velvillige behandling.

Indledning

Grønland er Arktis.

Geografien og klimaet i vores land er grundforudsætningen for vores liv. Det er således denne grundlæggende forudsætning som definerer det grønlandske folks tilværelse og samfund, og derved vores relation til omverdenen.

Vigtigheden af behovet for deltagelse i det udenrigspolitiske samarbejde blev videre aktualiseret af pandemien. Pandemien er en international krise, som har ramt alle verdens lande, inklusiv vores land, og hvor løsninger på krisen ligeledes er funderet internationalt. Der er en stigende interesse for Arktis og dermed også vores land, en interesse som er fortsat voksende, til trods for Covid-pandemien. Pandemien er dog fortsat en realitet, og har udfordret det diplomatiske arbejde i såvel 2020 som 2021.

Vi er skal være meget bevidste om denne interesse i Arktis, og det er her vigtigt at sikre vort lands reelle indflydelse, vores reelle synlighed og interesser internationalt. Vi kan ikke fortsætte med at lade andre træffe beslutninger hen over hovedet på os, hvorfor det er afgørende, at vort land er en aktiv aktør i såvel forsvars- og sikkerhedspolitik relateret til vores land samt i den bredere internationale politik.

Vi skal videre fastholde og udbygge samarbejde med de lande som vi primært agerer overfor. Den grønlandske udenrigstjeneste etablerer en stadig større kontaktflade, og styrker fortsat indsatsen ift. de muligheder og udfordringer vi står overfor. Ved at udvikle vores naturlige samarbejde med andre lande, vil udenrigsområdet være med til at sikre Grønlands politiske og økonomiske udvikling. Her ønsker Naalakkersuisut en særlig fokus på de handelsmæssige forbindelser og behovet for formelle aftaler i denne forbindelse.

Grønland skal være en selvstændig, engageret og markant spiller til internationale møder, fora og konferencer, for at vores egne synspunkter indgår i de beslutninger, der tages.

Grønland underskrev i 1996 på vegne af den Danske regering deklaration for oprettelsen af Arktisk Råd.

I mellemtiden har vi fået Selvstyreloven samt et voksende ønske om at beslutninger om Grønland træffes i Grønland. Derfor er det vigtigt for Naalakkersuisut som den arktiske del af riget, ikke kun at deltage i arbejdet men både at opbygge egne relationer og erfaringer med at være delegationsleder i Arktisk Råd.

Vi kan ikke længere uddelegere taler og underskrifter på vores vegne.

Det Grønlandske folk er et arktisk folk.

I det arktiske samarbejde er såvel Arctic Circle Assembly, som samarbejdet inden for Arktisk Råd, fortsat vigtige og afgørende arenaer for vores land. Det er vigtigt for Naalakkersuisut at deltage i Arktisk Råds arbejde, af den simple grund, at vores land er placeret i Arktis, at vi er det arktiske land i det Danske rige, og at vi, det grønlandske folk, er et arktisk folk.

Det er det grønlandske folk samt vores land, miljø og samfund som er i spil. Desværre har dette ikke været afspejlet i vores indflydelse, herunder i Arktisk Råd, såvel på det formelle som på det reelle plan. Det skal derfor være grønlandske politikere og embedsmænd, som tegner vores arktiske politik. Alt andet vil være udtryk for et demokratisk underskud.

Det er et ufravigeligt faktum, og det er derfor naturligt at Grønland underskriver ministerdeklarationer samt er delegationsledere i det arktiske samarbejde. Den nylige udvikling går noget af vejen i denne sammenhæng, og er således positivt, men det er ikke nok.

En opgradering af vores indflydelse i den arktiske politik skal dog sideløbende gennemføres gennem en administrativ opnormering af det arktiske politikområde, herunder gennem oprettelsen af en egentlig afdeling for Arktis og Klima i Departementet for Udenrigsanliggender.

Således vil Naalakkersuisut også arbejde for at udarbejde en Klimastrategi for Grønland i det fremadrettede arbejde, samt analysere og vurdere mulighederne for Grønlands mulige tilslutning til Paris-aftalen under UNFCCC.

Det er godt at se den nye amerikanske administrations fokus på Arktis og på klimaområdet, og engagementet i en bæredygtig udvikling. Denne positive udvikling forudsætter et tæt samarbejde mellem stater og folk i regionen.

Vi byder også det nye russiske formandskab i Arktisk Råd velkomment. Rusland fremhæver fire prioriteter under deres formandsskab: Mennesket i Arktis, herunder oprindelige folk, Miljøbeskyttelse, herunder klimaændringer, Socioøkonomisk udvikling samt Styrkelse af Arktisk Råd. Alt i alt er det prioriteter som er meget lig vores prioriteter, hvorfor det tegner godt med det russiske formandsskab, særligt med tanke på den observerede fokus på de arktiske samfund og et stærkere Arktisk Råd.

Der er således tydelige ændringer på vej i det arktiske samarbejde, idet det tegner til et mere konstruktivt samarbejde i de kommende år. Der er videre tegn på optøning af forholdet mellem de to store magter i det arktiske samarbejde - en udvikling som vi hilser velkommen fra Grønlands side.

Jeg vurderer dog, at der skal afsøges et forum hvor sikkerhedspolitik kan diskuteres, om end det skal ske i andre internationale fora end Arktisk Råd. Arktisk Råd er et internationalt forum som

de sidste 25 år har været medvirkende til at sikre det fredelige samarbejde mellem landene i Arktis. Der er således fortsat mange emner, som vi fortsat bør og skal samarbejde om i Arktisk Råd. Man skal dog samtidig være opmærksom på de ændringer vi ser omkring sikkerhedssituationen i Arktis. Grønland ønsker her fokus på lavspænding i Arktis, herunder at søge civile løsninger på sikkerhedspolitiske udfordringer.

Men der er et reelt behov for at diskutere de stadigt mere komplicerede problemer af sikkerhedspolitisk karakter i Arktis. Det rette forum for denne diskussion i 2008 var Ilulissat. Naalakkersuisut vil således fortsat tilbyde værtsskabet for internationale dialoger om fred og sikkerhed i Arktis.

Samarbejde med USA

USA genåbnede endeligt konsulatet i Nuuk den 10. juni 2020. Grønland bød USA velkommen i vores hovedstad, og åbningen er en kærkommen udvikling som vil hjælpe USA og Grønland til bedre at forstå hinanden. Vi er naboer på samme kontinent og har fælles interesser. Det er ganske naturligt at USA har valgt at genetablere deres konsulat efter knapt 67 år siden daværende konsulat lukkede.

Naalakkersuisut ser således frem til at øge samarbejdet inden for investering, handel og uddannelse, herunder gennem projektsamarbejder. Vi ønsker USA som en handelspartner, og ser frem til at indgå de nødvendige aftaler til at sikre handels- og investeringsklima mellem vores lande.

Servicekontraktforhandlingerne

Forhandlingerne om servicekontrakten på Pituffik/Thule Air Base blev endeligt afsluttet på et virtuelt højniveaumøde den 28. oktober 2020. Der var opnået enighed om fire dokumenter, som

tilsammen udgør et resultat af årelange forhandlinger mellem USA, Danmark og Grønland.

”Common Plan”, Grønland – USA

Et af dokumenterne i oktober-aftalen var en underskrevet aftale om en plan for et videre bilateralt samarbejde mellem Grønland og USA. I denne aftale indgår styrkelse af det bilaterale handels- og investeringssamarbejde, herunder at skabe en formel økonomisk-politisk Dialog, for at fremme større handel, investeringer og et mere konkurrencedygtigt forretnings- og investeringsmiljø. USA og Grønland arbejder fortsat sammen for at løse eventuelle eksisterende lovgivningsmæssige og toldmæssige barrierer, for at øge markedsadgangen for grønlandske varer og virksomheder. USA vil videre anvende U.S. Export-Import Bank (det amerikanske eksportkreditråd) og U.S. International Development Finance Corporation (den amerikanske udviklingsbank), for at øge det kommercielle samarbejde mellem amerikanske og grønlandske virksomheder.

Grønland og USA vil videre gennemføre et bilateralt samarbejde, herunder på en række overtagne områder, således råstoffer, energi, turisme og uddannelse. Aftalen er derfor også, at betragte som en formalisering af det civile samarbejde som blev udmeldt i foråret 2020.

Aftalen åbner således op for nye muligheder, herunder at sikre opbygningen af en reel økonomisk relation mellem vores land og Nordamerika. Her vil særligt direkte skibsforbindelser åbne op for samarbejdet, for mere handel og med nye partnerskaber. Løsningen af servicekontraktspørgsmålet var således at betragte som en grundpræmis for en ny igangsættelse af samarbejdet mellem Grønland og USA.

Samarbejdet med Island

Naalakkersuisut ønsker, gennem repræsentationen i Reykjavik, at vedligeholde og udvikle det eksisterende samarbejde med Island, samt styrke de politiske og handelsmæssige forbindelser. Det er her ambitionen at dette skal ske blandt andet gennem en formel handelsaftale.

Naalakkersuisut forventer videre, at der snart igangsættes en bred dialog på grundlag af de seneste års erfaringer, herunder den islandske rapport ”Greenland and Iceland in the New Arctic”.

Ny repræsentation i Østasien

De handelsmæssige forbindelser udvides fortsat på de asiatiske hovedeksportmarkeder, således Kina og Japan. Det er her vigtigt at sikre en stadig dialog og forståelse om vores land, og med forventningen om en fortsat voksende eksport i Østasien, og dermed et stadigt større grønlandsk behov for samarbejde og synlighed i Østasien, etableres nu Grønlands første diplomatiske repræsentation i Asien. Med baggrund i beslutningen i Inatsisartut på efterårssamlingen 2020, åbnes således den længe ventede repræsentation i Beijing her i efteråret 2021.

Samarbejdet med EU

Naalakkersuisut prioriterer samarbejdet med EU meget højt, således som en vigtig strategisk og handelsmæssig partner. Naalakkersuisut har i det forløbne år, gennem repræsentationerne i Bruxelles, arbejdet for at sikre en god fortsættelse af vores aftaleforhold med EU. Det var her målet at sikre de nødvendige midler til uddannelsesområdet, med mulig tilføjelse af nye mindre samarbejdsområder, i EU's 7-årige budgetperiode fra 2021-27. Der afventer nogle få processer før målet er endeligt, og der har så klart været udfordringer i den komplicerede

budgetproces, men vi er positive og tilfredse med de opnåede resultater indtil videre.

Fremtidens repræsentationer

Naalakkersuisut søger at sikre at sikre en optimering af repræsentationer, så de afspejler vores udenrigspolitiske fokus.

Det er ikke kun vigtigt at sikre en enkelt fælles indgang til Grønland i EU, men også at vurdere hvor nye tilstedeværelser kan være nødvendige.

Handelsaftale med Storbritannien

Storbritannien er en vigtig importør af grønlandske fiskeprodukter. Grønlandske fiskeriprodukter havde før Brexit toldfri adgang til markederne i Storbritannien. Dette har i årtier været basis for den grønlandske eksport til Storbritannien. Der har siden 2018 været uformelle konsultationer vedrørende den fremtidige handelsrelation, og det seneste år været formelle møder mellem Grønland og Storbritannien. Den seneste udvikling er, at UK har meddelt, at regeringen er i gang med at udarbejde mandat til igangsættelse af en formel forhandlingsproces, som forhåbentlig vil føre til en aftale omkring handelsforholdet mellem Storbritannien og Grønland, således den første formelle handelsaftale mellem vores land og et andet land. Det er nu ambitionen at der i 2021-2022 skal færdiggøres en konstruktion som sikrer adgang til det britiske marked. Departementet for Udenrigsanliggender arbejder i processen tæt med Departementet for Finansier.

Det er en lærerig proces som kommer til at bane vejen for aftaler med andre lande. Det er her ambitionen at der skal indgås handelsaftaler med vores naboer og hovedmarkeder, her tænkt som Island, USA, Canada, Kina og Japan. Videre er det ambitionen at den nuværende relation med EU, fremtidigt afløses af en egentlig handelsaftale.

For at styrke varetagelsen af vores handelsinteresser, vil vi i Departementet for Udenrigsanliggender, i samarbejde med Departementet for Erhverv og Handel oprette et dedikeret Internationalt Handelskontor. Markedet har ændret sig og vi må tilpasse os. Samtidig opstår nye handelsmuligheder. I den sammenhæng, er det bydende nødvendigt, at vi får overtaget fødevarer- og veterinærområderne for at kunne handle mere direkte med vore handelspartnere.

Denne Udenrigspolitiske redegørelse, behandler er i høj grad en rapport over det forgange års aktiviteter. Det betyder, at flere afsnit i denne redegørelse ikke er udtryk for Naalakkersuisuts politik, men derimod det tidligere Naalakkersuisuts. I det fremadrettede arbejde, vil politikken dog blive sat af det nye Naalakkersuisut. Det er således ingen hemmelighed, at det nye Naalakkersuisut vil sætte en stopper for fremtidig udnyttelse af uran i Grønland, samt et stop for fremtidig olieeftersøgnings- og udnyttelsesaktiviteter

Med disse ord ser jeg og Naalakkersuisut frem til en god og nødvendig debat, dette som en del af processen der former vores udenrigspolitik. Vi skal sikre vores interesser udadtil og stå sammen som nation om vores udenrigspolitiske mål.

Formanden for Naalakkersuisut
Múte Bourup Egede

